

مردم شەھرىدە اوشاقلارنىڭ اويونلارنىڭ بىر نەچچە سۆزلەش نەچچە اويون

(2)

گىزىن باچ

بو اويون دا ائە قاوالا قاشدى كىمى او اويونلارداندىر كى كىند ايلە كىچىك شەھەرلەرنى اوشاقلارنى اونو چوخ سئويب چوخ مارقا گۆرسەدرلەر. بو اويونو دا ھىم تىمى اويناماق اولار (اوشاقلارنى ساي چوخ ، ميدان گىنىش اولسا) ھمدە كى بىرىسى قورد اولوب اوبىرىسى لرى تاھار.

بو اويوندا دا قاوالا قاشدى تىك بىر يىرى « مايا » اوچون بللندىرنىن سورا اوشاقلار ايكى يىرە بۇلوشوب بىر تىم گىزىلەر بىر تىم دە تاھار. تاھانلار مايدا يىغىشىپ گۆزلىرنى يومارق اونا جان يا ايرىم جن (قرارلارنى نەچچە يە جن اولسا) سايلار. ساي قورتاندىن سورا باشلايلار تاھانغا. آختارنلارنى ھانكى سى او بىرىسى لردن بىرىنى تاھان اونون گىزىلدىكى يىرى ايلە آدىنى دىيىپ قاچار ايني « مايا » -يا ووروب « شۇبە » دىيەر. ايلە تاھان اونون گىزىلدىكى يىرى ايلە اۆزونو «مايا» -يا يىتيرىپ «شوبە» دىسە يادا گىزىلدىكى بىرىنى تاھانلارنى گۆزوندان اوزاق مىسا-مىسا اۆزونو مايا يا يىتيرىپ شوبە دىسە اوندان او تىم اودوب يىنى دن گىزىلەنەچكىلەر. اىندى ايسە ھامىسى تاھان بىرى قالىيدىر، اوندان سونا قالاتى تاھاندىن سورا گرک بىرلىكەدە مايدان چىخىپ اونو توتسونلار. ايلە او ائە بىلسە «مايا» -يا چاتىپ شوبە دىسە اوندان اودوب يىنى دن گىزىلەنەچكىلەر. ايلە وورسالار اوندان اولار قورد اولارلار.

آرادا ووردو

بو اويوندا اويونچولار ايكى يىرە بۇلوشوب، بىر تىم آرايا گىرە ر. اوبىرىسى تىمدن ايكى نفر بىر بىرىن توشوندا اولاراق توپ ايلە اولارنى وورلار. اىچرىدە اولانلارنى ھانكى سينا توپ دىسە او ائىشگە چىخار. اور تاداكى اويونچولارنى بىرىسى توپو گۆيدە توتسا اونا « قىست » (QIST) دىيەر. بو قىست لارنى بىرى ايلە بىرىنى دىيىلدە بىلەر (اىشگە چىخىمىشلارنى بىرىنى اىچرىدە گىتەر). قىستى اولان اويونچو وورولسا اوندان بىر قىستى يانار (ھەر قىست بىر جان سايلار). ھامىسى وورولوب بىرى قالسا اوندان توپلارنى آتدىقچا سايلار، اون توپ ائىلسا ھىچ بىرى اونا دىمەسە اوندان اوبىرىسىلەر دە اىچرىدە گىرلەر (دىرلەر). ايلە دىسە اوندان اوبىرىسى تىم اىچرىدە گىرەچك.

قنىش قويدو

بىر دايرە چكىپ نەچچە نفر اىچرى دە قنىشلارنى باشىندا دورا. قنىشلارنى باشى دوز دايرەنىن جىزىغىندا اولار. ائىشكە كىلر (اىشكە دكىلر) چالىشلار قنىشلىرى قاپسىنلار. اىچرىدە كىلر اولاردا تىپىك ووروب قويمازلار. اىچرىدە اولانلارنى بىرى ائە يە بىلسە ائىشكە كىلر دن بىرىنى تىپىك لە ووروسون بو شرط ايلە كى بىر اباغى اىچرىدە اولسون، اوندان اىچرى دكىلر ائىشگە چىخىپ اولار قنىشىنى قاپچاقلار. ھاندا-ھاندا دىكى قنىشلارنى بىرى اولارنى لىنە گىچسىن (قنىش لىرى بىرىنى قاپسىنلار) اوندان او قنىش لە ووروب اوبىرىسى قنىشلىرى دە ائىشگە چىخاردلار نەچچە باندان اىچرىدە كىلرى ووراجاقلار. اىچرىدە كىلر لورتادا كۆرە رك-كۆرە گە دوروب قوبارلار قنىشلىرى اولارنى وورماق اوچون اىچرىدە گىرسىنلار. ائە يە بىلسە لر اولارنى بىرىنى تىپىك ايلە وورسونلار قنىشلىرى يىرە قويدو اولار قنىشلىرى قاپچاقلار.

كىچىك قىز اوشاقلارنىڭ اويونلارنىڭ بىرى

قىزلار لىرىن يىرە چىرىپ بىرى دىيەر:

- تاپ تاپ

اينجى قىزىم

نانە قىزىم

پالان دوزوم

نە تايدىرسان؟

وئر مندە تايدىيىم.

او بىرىسى دىيەر:

- يوخ يوخ

آغام وورار

آغام سۇيەر

- ائە دە بىر چوبوق وئر چكاق

او بىرىسى اوشاق ايني چوبوق شكىلدە

توتوب يولداشى اونون چوچە لى بارماغىنى

سوروب دىيەر:

- آجىدى ھا آجىدى

- شىرىندى ھا شىرىندى

منىمدى ھا منىمدى

تايمىشام ھا تايمىشام.

.....

ساي لارى شعر ايلە اۆيرنمك:

بىزىمكى	بىر - ايكى
قاپىنى اۆرت	اوش - دۆرد
ساماوار آلتى	بىش - آلتى
فرنگىز	يىددى-سكىز
قىرمىزى دون	دوققوز - اون
يىزىدىن بۆركى	اون بىر - اون ايكى

گند موعللىمى

اوشاقلار صمد عمى نى تائىرسىز؟ فيكر اتلىرسىز نه اوچون اونو، بۇيوكلو-چىچىكلى ھامى تائىر. حتمن بىلىرسىز كى او موعللىم اېدى، بونا دا دۇنە-دۇنە ايقتىخار اتلىردى كى سادەجە بىر كند موعللىمى دىر. او اوشاقلارنى خصوصن كند اوشاقلارنى لا كاسىب بالالارنى چوخ ستورىدى، اونلار چوخلو ناغىل لار يازىردى.

«صمد عمى» كند موعللىمى اولدوغو اوچون ياخىندان كند اوشاقلارنىن نىسكىل لىر لى تائىش اولاراق دېنچ اوتورمادى. اواپستىردى بىر ايش گۇرسون اونا گۇرەدە بازماغا باشلادى. اونون يازدىغى ناغىل لار لاي-لاي دئىل، ھاراي دىر، اويائىش دىر، او چاغداش اوشاق يازىچىلاردان چوخ قاباقچىل اولاراق چالىش بىردى اوشاقلارغا مسايلى ايدىن لاشدىرىب كىرچك دوتىدادان اونلارغا دانبىشسىن. او ستورىدى اوشاقلارغا بىر

فاتىزى يالان دونىا پاراتسىن. او ابستىردى ھىر بىر اوشاق بىر «بالاچا قارا بالىق» كىمى كىچىك گۈلمك دە ياشاماغا راضى اولمايلاق اچىق بىر دوشونچە ابلە گنىش دنىزلرىن آردىنچا پولا دوشسون. او دابانىب ايلنمەيى ھىچ سئومىردى. اونون «اولدوز» و كىچىك بىر قىز اوشاق اولدوغونا باخمايلاق قارقالار ابلە ياشاماغى، آناسى لا اۈگنى، آناسىنن يانىندا قالىب ياشاماقدان ياخشى بىلەرك، اونلارنى اىستى زىندانلارنىدان قاچاراق، آزاد بىر ياشاما سارى اوچور.

چكن: بىلدىر جىبىر اوغلو

جىقئىلى

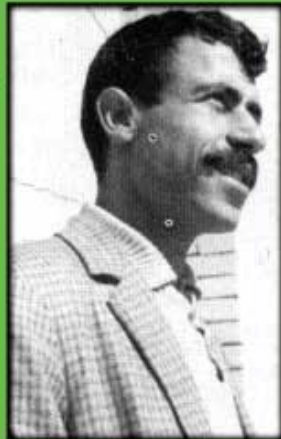
سۆزلۈك

- آيدىن: ايشقىلى، روشن، مشخص
- اۋبود: نصيحت
- اۋتوشمك: اوخوماق
- اۋيرنجى: دانشجو
- اوخول: مدرسه
- اۋيرتمن: موعللىم، آموزگار
- بىخماق: بىزمك، بىزار اولماق
- تمل سىز: كۆك سوز، بى پايە
- جانىخماق: جانا كلمك، بىزمك
- جوچرمك: گۇيرىتىلرىن گۇيرىب
- يترىن چىخماغى
- چاغداش: معاصر، هم زمان
- دالغا: لپە، شپە، موج
- دېنچ: راحت، آرخايىن
- دىلك: آرزو
- سازاق: كىسلى سويوخ، شاختا
- سوسماق: سس سىز اولماق
- سىرداش: همراز
- گىرچك: حقيقت
- گىنچ: جاوان
- گوزگو: آينا
- قاباقچىل: پىشرو، مدرن
- قار چىچكى: بايرام ياخىن
- قارلاردا چىخان گول
- قايغى: درد
- قول: نوكر، برده
- ياوروم: اوغولم
- يوكسك: اوچا، عالى

صمد عمى

● ميرعباس پىندىدە

قزان وورموش گولستاندا
قارقىشىن سازاغىندا
اونرا كى سولموشرو گوللر
ياسا باتمىشدى بولوللر
كولبرى بىر قار چىكى
ستوندىرسىن اولكلرى
باشن قالدىردى بىر قورمان
صمد آرنى ايكيت اوغلان
اوشاقلار يولداش اولدو
سىبرى بولر، سىرراش اولدو
ناغىل بازى اوشاقلار
آيدىن دانىشى اونلار
اونو عمى سسلەيلر
«صمد عمى» سسلەيلر
ستورىدى بولسوللارى او
پوشورودو پوشوللارى او
قار چىكىن سىستىيلر
سوس، رتيلر ائىقتىلر

دلى، بوردان چوخ بىقىشام
جانا كلىب جانىقىشام
بوردا، اوركىم رايقىر
سازلارنىدان يىس سس يىقىر
بول پانتاسىن گل كوتورك
كند، كىلمز بولا كىرك
باشقا يىلدىرىن رە كويو
ماوى رنگ رىر، باغلى كورك*
كلىرى آراز، قىراغىنا
بالدى اوتاي بو تايىنا
دلى، بول وئر كىپم آراز
قوى سونندان اىپم آراز
صمد يالوارى آراز
آراز اۋزون قويدو ناز
آرازى لا اوتوشدو او
دالغالار لا اوتوشدو او
xxxx

* م-اميد(مورى الهوان)